

Као и после сваког земљотреса, потребно је неко време да би се уопште сагледале његове размере и последице. С тим што, за разлику од геолошких, политички потреси каткад могу резултирати и позитивним исходима.

Логично је, наравно, да Томислав Николић своју неочекивану победу у трећем узастопном одмеравању са Борисом Тадићем (а укупно чак петом учешћу у председничкој трци) сматра „божјом правдом“ која га је коначно помиловала. Но, ја бих ипак био склонији алтернативном тумачењу по којем је на крају „ђаво дошао по своје“ када су Тадић и ДС у питању. Врч иде на воду док се не разбије. Говорио сам и писао о томе још пре четири године. Много је избора овде добијено на галаму о „Томи гробару“ као ходајућој опасности по свет, Србију, демократију и „будућност наше деце“, те, макар у том смислу, има неке правде ако су главни хајкачи барем делимично доживели да заврше попут оног чобана (или то беше баба?) којем више нико није веровао онда када се вук заиста појавио. Они су га толико демонизовали, да су га на крају „тефлонизовали“ (нешто слично се, на другој страни, догодило и са Чедомиром Јовановићем), односно, учинили да он стекне неку врсту имунитета на све што противници о њему говоре, па чак и када је нешто или већина од тога, заправо, истина.

Ако је тачно да се у тренутку лелујања између живота и смрти човеку пред очима одмотава филм са најважнијим тренуцима његовог живота, питам се шта ли је све пролазило кроз главу Бориса Тадића док је на екрану посматрао оне лелујаве ЦЕСИД-ове змије које су представљале његов и Николићев резултат, а које никако да се сретну или мимоиђу. Да ли се сетио Милошевића и Коштунице? Да ли су му се враћале све неискориштене прилике, неухапшени криминалци и нереализована обећања, прећутане претње и уцене светских „пријатеља“, издаје и обмане блиских сарадника? Да ли се осећао као искоришћена муштика и какав ће се вратити након тог искуства, уколико му се укаже прилика за нови почетак?

Са ореолом вишеструког губитника, баластом штрајка глађу и најновије афере са дипломом, Николић је био готово идеалан противник, али се испоставило да то ипак није било довољно. Постојало је превише економско-политичких разлога за Тадићев пораз – уосталом, од почетка економске кризе пало је туце влада широм Европе – али, истовремено, и врло мало за Николићеву победу. Могло би се чак рећи да је, и са етичке и са патриотске тачке гледишта, Николић победио онда када је за то било најмање основа и тек онда када против те победе нису имали ништа ни Весна Пешић и Петар

Шта је победило и шта нас чека

Пише: Ђорђе Вукадиновић
петак, 25 мај 2012 13:05

Луковић, ни Милорад Вучелић, ни Брисел, ни амбасаде, ни „Печат“, ни Е-новине. Можда то има везе, можда и нема. Можда је у питању само „коинциденција случаја“ – баш као и онај симпатичан детаљ да се честитка Николићу појавила на сајту ЕУ три сата пре затварања биралишта у Србији. (Ово последње је вероватно заиста само грешка неког из бриселског протокола, али замислите каква би се само сумња и протести дигли да је било обрнуто?!)

Знамо, дакле, ко је изабран, али готово нико не зна шта је то, заправо, у недељу победило. У том смислу, ситуација јесте помало слична оној из септембра две хиљаде, када су за Коштуницу гласали и они који су веровали да ће он успети да сачува Косово и заједничку државу са Црном Гором, као и они који су управо у том гласању видели шансу за независно Косово, Црну Гору, Санџак, Војводину... Тако су и сада за Николића гласали и они који се надају да су његове досадашње евро-филне изјаве биле само фол, да не би имао запад против себе, а да ће нас заправо увести у заједницу са Русијом и на челу тенковске колоне умарширати у Приштину, али такође и неки од оних који се надају да ће он лакше и спремније од Тадића „одрадити посао“ по питању Косова, Војводине и Републике Српске. Гласали су и они који су веровали да ће тим гласом ревидирати последице 5. октобра, као и они који сматрају да ће тек са његовим доласком на власт те петооктобарске тековине и евро-атлантски курс постати неповратни. Неки од њих ће сигурно бити разочарани. Можда чак и сви. И упркос начелно тачној мудрости како „после гласања нема кајања“, биће веома занимљиво, а и по опстанак онога што је од Србије остало веома важно, видети да ли су се више преварили Брисел, Е-новине и Весна Пешић, или, пак, они одушевљени клинци и навијачи што су са српским заставама и поклицима „Томо-Србине“ после објаве резултата славили по улицама и интернет форумима.

Николићеве присталице су, напосто, у недељу биле мотивисаније, гладније, спремније и љуће. При чему је прича о изборној крађи била онај катализатор који их је додатно мобилисао, а истовремено и помогао да се у други план гурне податак да је СНС на парламентарним изборима освојио десет до петнаест процената гласова мање него што су очекивали и најављивали. И у тој ствари им се интерес преклопио са „дверјанима“ којима је такође требало неко оправдање због чињенице да су – по задатку, или из непромишљености – допринели да у ветар оде чак неколико стотина хиљада патриотских и антирежимских гласова, како њихових, тако и радикалских. Власт је била затечена, а Тадићев потоњи позив да се „провере сви резултати“ – што је могло, али и није морало бити схваћено као „ново пребројавање“ – није имао већег ефекта. (Узгред, те резултате је заиста требало проверити, не зато што значајно одступају од објављених, већ да би се отклониле сумње и спречиле будуће злоупотребе, као и даља

Шта је победило и шта нас чека

Пише: Ђорђе Вукадиновић
петак, 25 мај 2012 13:05

ерозија поверења у изборне процедуре. Али је у случају СНС-а било више него јасно да су од почетка причу о крађи користили само тактички и инструментално, ради повећања својих шанси у другом кругу председничких избора. Зато је њихова прича, логички гледано, деловала конфузно – бојкотујемо, али излазимо, покрадени смо, а можда и нисмо – али пошто су на крају успели, вероватно ће их мало ко због тога прозивати.)

Ако оставимо на страну вешто искоришћену тему изборне крађе, ефекат „белих листића“, као и дестимулишуће, контрапродуктивне прогнозе о Тадићевој сигурној победи које су оставиле код куће један део његових, релативно млаких и полуразочараних присталица, онда нема дилеме да је подршка ДСС-а била можда одлучујући политички фактор који је Николићу у завршници донео ту малу, али драгоцену превагу. За разлику од Тадићевих партнера и сабораца који су га „искулирали“, ДСС се у кампању подршке Николићу укључио искрено и максимално. Био је то тренутак Коштуничине „слатке освете“, иако су минималне шансе да ће ДСС од тога имати конкретне политичке користи, односно да ће се Николић осећати нарочито обавезаним оним потписом којим је подршка ДСС-а купљена – што је већ јасно наговештено у његовим првим изјавама након победе о томе како „нема скретања са европског пута“.

Но, управо у светлу те одлучујуће подршке коју је чак и овако ослабљени и „преполовљени“ ДСС донео Николићу, постављају се нека неугодна питања за Коштуницу и другове. На пример, зашто на сличан начин Николића нису подржали приликом његовог првог дуела са Тадићем? Хоће ли, можда, да кажу да је те 2004. Тадић у својој „најнатовскијој“ фази, на месту министра одбране, био већи патриота него данас? Или су, пре ће бити, Коштуница и ДСС тада били још сувише „досовизовани“ да би могли прогутати Николића-радикала? Или, зашто га нису подржали 2008. на оним одлучујућим председничким изборима на којима је, заправо, политички и симболички преломљено српско друштво? Ако неко каже да су чували владу са ДС-ом (која се распала само два месеца касније), контрапитање би морало да буде – а зашто је, господо, уопште било те владе са ДС? И зашто је прављена она трагикомична фарса са избором и сменом Николића за председника скупштине, након које је ДСС добио једно министарско место више, али и урушио сав свој дотадашњи морални и политички кредибилитет? Укратко и болно речено: зашто је Коштуници Николић постао пожељан партнер, достојан сваке подршке, тек онда када је постао „евро-реформиста“ и више-мање прихватљив саговорник Бриселу и Вашингтону?

Било како било, „лед је кренуо“ и нико не може са сигурношћу рећи где ће се зауставити и каква ће након тога бити политичка карта Србије. Да би имао јаснији преглед и лакшу могућност контроле актера, страни фактор ће инсистирати на стварању „велике коалиције“ СНС и ДС, што је Тадић све до сада више пута експлицитно и енергично одбијао. Додуше, одбијали су то и напредњаци, али много блаже и чини се више из страха да не покваре свој изборни резултат. Сада ће захтеви у том правцу бити обновљени и оснажени, док је Тадић ослабљен таман толико да их више не може онако категорички одбацити. С друге стране, Николићева победа је политички и симболички изузетно важна, али она сама по себи не може утолити огромне кадровске апетите напредњачих маса и зато ће оне вршити притисак да се брак ДС и СПС развргне по сваку цену. База прижељкује владу са ДСС-ом и Дачићевим СПС-ом (којем су спремни све да опросте уколико још једном буде „одбегла млада“), талибани сањају о јуришу на Зимски дворац и остале Бастиље, а врх, слично Бриселу, пак, нагодбу и „велику коалицију“ са демократама. Али на крају неће бити много избирљиви и прихватиће сваку опцију која им обећава учешће у власти.

Но, упркос притиску у том смеру, мислим да је тренутно ипак већа шанса да ћемо уместо велике коалиције (или владе СНС-СПС-ДСС), барем на неко време, гледати кохабитацију, што ће такође бити сасвим прихватљиво спољним играчима и на истоку и на западу. (Узгред, један колега, стручњак за уставно право, каже да „кохабитација“ заправо није адекватан термин, с обзиром да он имплицира изједначеност грана извршне власти и полупредседнички систем, док је код нас на снази ипак парламентарни – додуше, „мало деформисан непосредним избором председника“.) Треба имати на уму да су кохабитације увек деликатна и нестабилна ствар, чак и у уређенијим друштвима попут француског, а овде може бити дословно увертира за парализу и хаос. На страну што би, у оптималном сценарију какви се у Србији ретко остварују, од тог кохабитационог брака могло чак бити и неке користи, будући да би се партнери узајамно контролисали на унутрашњем плану, а у међународним односима према потреби позивали на оног другог као разлог због којег нису у могућности да прихвате неку од непристојних спољнополитичких понуда и захтева којих ће свакако бити. Но, чак и док ово пишем свестан сам колико су мале шансе да ћемо у Србији скоро доживети ту „срећну кохабитацију“, односно много је вероватније да нас чека рововски рат и нешто слично – или горе – ономе што смо гледали за време поларизације Коштуница-Ђинђић и Коштуница-Тадић на почетку и крају двехиљадитих. То ће, дабоме, на свим странама бити схваћено само као „прелазно“ и привремено решење. Али и живот је прилично привремена ствар.

Све у свему – не само због помало мршавих бројки и релативно скромног броја гласова –

Шта је победило и шта нас чека

Пише: Ђорђе Вукадиновић
петак, 25 мај 2012 13:05

може се закључити да није Николић толико победио двадесетог маја колико су Тадић и ДС изгубили. А шта је добила или изгубила Србија, видећемо у времену које долази. Уколико поразом не сматрамо већ саму чињеницу да се готово читаву једну деценију реални политички живот у Србији свео на избор између њих двојице.